

Kas moodsalt või selgelt?

Helika Mäekivi

Päevakera tekstibüroo peatoimetaja

Vaba aja tegevused panustavad rahvatervise parandamisse. Pühad ergutavad munamüüki. Teenused kommunikeeruvad. Kassahitid on eepilised. Nii on moodne kirjutada. Aga kas mõte on lugejale ka selge?

Kümme aastat tagasi ilmus Oma Keeles artikkel moesõnadest¹. Vaatluse all olid sõnad *praktiliselt*, *piloot-*, *reeglina*, *väljakutse* ja *kaardistama*. Moodsad on nad ka nüüd, üks rohkem ja teine vähem. Nende kõrvale on aga tekkinud järgmised täheleendu tegevad keelendid. Mõni neist on meediakajastuse ajal lühikest aega populaarne, nii nagu 2014. aasta kevadel Snowdeni skandaaliga kaasnenud *vilepuhuja* (ingl *whistleblower*, 'reetur', 'keelekandja', 'nuhk', 'informaator', 'infot andev isik' jne) või suvel Ukraina sündmuste taustal lehtedesse ilmunud *eskaleeruma* (ingl *escalate*, 'laienema', 'suurenema', 'kasvama', 'võimsamaks muutuma', 'paisuma', 'süvenema', 'hullemaks minema' jne). Sellised sõnad tulevad keelde koraks, sest ajakirjanikud tüdivad neist kiiresti. Siinses artiklis tuleb juttu mõnest sõnast, mida on pruugitud veidi pikemat aega ja mille selgus hakkab kaduma.

On üsna tarbetu öelda, et tänapäeval on peamine menusõnade soodustaja inglise keel. Käsitlusele tulevad sõnad on meil juba ammu olemas olnud, kuid sageli ühes-kahes tähenduses. Oleme nendega mingis kontekstis harjunud. Peamiselt kehvade tõlgete kaudu jõuavad meie keelde samad sõnad aga kolmanda, neljanda ja kümnendagi sisuga, mis tuuakse lähtekeelest kaasa ega ole meile omane. Nii võtame üle täiesti võõra ja tarbetu tähendusringi, mille nüansse me täpselt ei tajui. Teadmatus aga

¹ Mäekivi, Helika 2004. Moesõnad. – Oma Keel 2. Tallinn: Emakeele Selts, lk 63–67, http://www.emakeeleselts.ee/omakeel/2004_2/Maekivi.pdf.

MA KOMMUNIKEERUN
SINUGA, MEES! SULLE
MAKSTAKSE EEPILIST PALKA
SELLE EESTI, ET MÜÜRI
KERKIMISSE PANUSTAKSID!

sünnitab teadmatust – oskamatu kasutamise tagajärjel suureneb moe- sõna tähenduste hulk veelgi ja lõpuks ei saagi me enam täpselt aru, mida öelda tahame. Et aga sõna on populaarne, pruugime seda igaks juhuks ikkagi. Unustame, et oskame sisupeensusi väljendada hoopis harjumuspärasemate, täpsemate ja mugavamate sõnadega. Näiteks on praeguse aja üks moodsamaid sõnu algselt kirjandusteadusest pärit *narratiiv*, mis on peaaegu välja vahetanud eelmise lemmiku *diskursuse*. Lugeja hoomaks *narratiivi* taga olevat ehk selgemini, kui talle näeks sõnu *lugu*, *jutustus*, *taust*, *kontekst*, *idee*, *aade*, *käsitlus*, *mõte*, *olemus*, *identiteet*, ka *ülemlugu* või *-laul*².

² Velliste Trivimi 2014. Trivimi Velliste: meie huvide ja vajaduste ühisosa. – Postimees, 31. mai, <http://arvamus.postimees.ee/2812570/trivimi-velliste-meie-huvide-ja-vajaduste-uhisosa>.

Mõne praeguse aja menuki sisu on jõudnud sellise hägususe määrani, et see on vahel juba peaaegu arusaamatu. Google'i abiga avalikest andmeallikatest otsitud näidete varal püütakse allpool meelde tuletada, millised sõnad saaksid väljendustäpsust suurendada.

Panustama (ingl contribute)

Europrojektides ja uuringuaruannetes võtab järjest enam võimust moesõna *panustama*, mille hasartmängudest pärit sisu on saanud kujundlikuma väljendusviisi. Ununema on hakanud sõnad *kaasa aitama*, *aitama*, *soodustama*, *edendama*, *tõhustama*, *parandama*, *suurendama*, *kasvatama* jne. Peale tihedama kasutuse on inglise keele mõjul muutunud ka see, kes panustab. Varem on panustajad olnud inimesed või suuremad inimrühmad, näiteks ettevõtted, asutused, organisatsioonid vm. Viimasel ajal on antud aktiivse panustaja roll elututele objektidele. Sellega on kaasnenud vormimuutus: kui varem *panustati* elutute asjadega *millessegi*, siis nüüd need asjad *panustavad* ise.

MOODNE	SELGE
IT-kaupade suurem tootmine <i>panustab</i> ekspordi	IT-kaupade suurem tootmine tõhustab ~ edendab , suurendab ~ elavdab ~ tugevdab ekspordi
Vaba aja veetmise tegevused <i>panustavad</i> rahvatervise parandamisse	Vaba aja veetmise tegevused aitavad kaasa rahvatervise parandamisele ~ aitavad parandada rahvatervist
Programm <i>panustab</i> uute töökohtade loomisse	Programm soodustab töökohtade loomist ~ programmi abil saab luua töökohti ~ programmiga panustatakse töökohtade loomisse
Eelarvelaekumise kasvu <i>panustasid</i> enim toetused	Eelarvelaekumise kasvu mõjutasid enim toetused ~ eelarvelaekumist kasvatasid ~ suurendasid ~ parandasid enim toetused
<i>Meede panustab</i> ka prioriteetide 2 (EUROSUR-i riiklikud komponendid) ja 4 (vajalike IT- süsteemide loomine) elluviimisele	<i>Meede aitab kaasa</i> ka prioriteetide 2 [...] ja 4 [...] elluviimisele ~ <i>meede soodustab</i> ka prioriteetide 2 [...] ja 4 [...] elluviimist ~ <i>meetmega aidatakse</i> ellu viia ka prioriteetid 2 [...] ja 4 [...] ~ <i>meetmega panustatakse</i> ka prioriteetide 2 [...] ja 4 [...] elluviimisse

Töö tulemused <i>panustavad</i> Tallinna jäätmekava uuendamisse	Töö tulemuste põhjal saab uuendada Tallinna jäätmekava
Jaemüügi kasvu <i>panustasid</i> kiire palgakasv ja aeglustunud inflatsioon	Jaemüüki kasvatasid ~ suurendasid kiire palgakasv ja aeglustunud inflatsioon
<i>Territoriaalne koostöö panustab</i> <i>ühtekuuluvuse parendamiseks</i> <i>ja majandusarengusse</i>	Territoriaalne koostöö parendab <i>ühtekuuluvust ja soodustab</i> ~ tugevdab ~ kiirendab ~ hoogustab majandusarengut

Ergutama (ingl encourage)

Uut tähendust kogub sõna *ergutama*. Vanasti ergutati inimesi, loomi, ettevõtteid – miskit, mida saab pidada tegijaks. Viimase moe järgi ergutatakse protsesse ja tegevust. Selle tagajärjel on muutunud taas ka väljendusvorm: enne ergutati *kedagi midagi tegema*, nüüd ergutatakse millegi *tegemist*.

MOODNE	SELGE
Rootsi valitsus on tellinud uuringu, kuidas <i>ergutada</i> eelkõige üürimajade ehitust, et elamispindade probleemile leevendust leida	Rootsi valitsus on tellinud uuringu, kuidas suurendada ~ hoogustada ~ elavdada ~ turgutada eelkõige üürimajade ehitust, et elamispindade probleemile leevendust leida
Pühad <i>ergutavad</i> munamüüki	Pühad suurendavad ~ kasvatavad ~ hoogustavad ~ elavdavad munamüüki
Sandlipuu lõhn võib haavade paranemist <i>ergutada</i>	Sandlipuu lõhn võib haavade paranemist kiirendada
Kolm omavalitsust õppisid ettevõtluse <i>ergutamist</i>	Kolm omavalitsust õppisid, kuidas ergutada ~ innustada ~ õhutada ~ kannustada ~ panna inimesi ettevõtlusega tegelema
Alternatiivsete kütuste osakaalu suurendamiseks <i>ergutatakse</i> biogaasi tootmist	Alternatiivsete kütuste osakaalu suurendamiseks soodustatakse ~ soositakse ~ eelistatakse biogaasi tootmist ~ ergutatakse tootma biogaasi
LUMIderm Naha uuenemist <i>ergutav</i> öökreem 50ml	LUMIdermi naha uuenemist soodustav ~ kiirendav öökreem ~ nahka uuendav öökreem, 50 ml

Kommunikatsioon, kommunikeerima ja kommunikeeruma (ingl communication ja communicate)

Neid kolme sõna kasutatakse tavatekstis järjest rohkemate tähenduste edasiandmiseks. Nimisõna *kommunikatsioon* võib olla teise sõnaga *teade*, *teatis*, *suhtlus*, *lävimine*, *ühenduse pidamine*, *teabevahetus*, *teabe jagamine*, *kogumine*, *teavitamine*, *ühendustee*³, *teatamine*, *suhted*, *andmeedastus*, *-vahetus*, *side*, *press*, *teadaanne*, *sõnum* jne. Sõnad *kommunikeerima*, mis on 2013. aasta õigekeelsussõnaraamatu⁴ järgi ebasoovitatav, ja *kommunikeeruma* (suhtluse, ühenduse pidamise tähenduses on ÕSis antud sõna *kommunitseeruma*) kannavad eri tekstides veelgi rohkem sisunüansse. Seepärast on nende ülevõtmine võõrkeelest üsna ebapraktiline: nende mõttest on raske aru saada ja pealegi on meil täpsemad vasted juba ammu olemas.⁵ Seda kinnitatakse ka ametniku soovitusõnastikus, kus leitakse, et toorlaenudest tuletised suurendavad paronüümide hulka.⁶ Seepärast võiks selgema sisu edasiandmiseks kasutada mõnda juba juurdunud sõna.

MOODNE	SELGE
Kuidas toimub põllumajandusministeeriumi <i>kommunikatsioon</i> sihtgruppidega?	Kuidas toimub põllumajandusministeeriumi <i>suhtlus</i> ~ <i>teabevahetus</i> sihtrühmadega ~ kuidas <i>suhtleb</i> põllumajandusministeerium sihtrühmadega?
Vältisime täiendavate proaktiivsete turunduslike teemade loomist ning keskendusime negatiivsete uudiste <i>kommunikatsioonile</i>	Vältisime ennetuslike turunduslike lisateemade loomist ja keskendusime negatiivsete uudiste <i>edastamisele</i> ~ <i>vahendamisele</i>

³ Mäekivi, Helika 2013. Kimbuke sõnasoovitusi. – Emakeelne eurokeel. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 11, <http://eurokeelehoole.eki.ee/documents/compendium/358dffbbec8a7df11fa32d841b4585eb.pdf>.

⁴ Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2013. Toim Maire Raadik, koost Tiiu Erelt, Tiina Leemets, Sirje Mäearu, Maire Raadik, <http://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=kommunikeerima&F=M>.

⁵ Raadik, Maire 2008. Võõrad võõrsõnad. – Keelenõuanne soovitab 4. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, lk 45–46, <http://keeleabi.eki.ee/pdf/043.pdf>.

⁶ Ametniku soovitusõnastik 2014. Koost ja toim Tiina Paet, Tuuli Rehema, Argo Mund, <http://www.eki.ee/dict/ametnik/index.cgi?Q=kommunikeerima>.

Kuidas see iseenesestmõistetavus kajastub liiklusõnnetuste <i>kommunikatsioonis</i> ?	Kuidas see iseenesestmõistetavus kajastub liiklusõnnetustest <i>teatamisel ~ teavitamisel</i> ?
Gripilaine kitsaskohaks oli <i>kommunikatsioon</i>	<i>Gripilaine kitsaskohaks oli puudulik teave ~ suhtlemine ~ teabeedastus ~ teabe jagamine</i>
Tegemist on summadega, mida võrreldakse teiste riikide vastavate summadega ja <i>kommunikeeritakse</i> krediidasutustele ...	Tegemist on summadega, mida võrreldakse teiste riikide vastavate summadega ja mis <i>edastatakse ~ esitatakse ~ saadetakse ~ lähetatakse ~ teatatakse</i> krediidasutustele ...
Muudatused on õigeaegselt <i>kommunikeeritud</i>	Muudatusi on õigel ajal <i>tutvustatud ~ muudatuste kohta on õigel ajal teavet jagatud ~ edastatud ~ antud ~ muudatustest on õigel ajal teatatud ~ teavitatud</i>
Selles osas <i>kommunikeeris</i> EIK avaldused valitsusele ja jätkab menetlust	Selles osas <i>edastas ~ esitas ~ saatis ~ lähetas ~ andis üle</i> EIK avaldused valitsusele ja jätkab menetlust
Inimesed soovivad tulla suursündmustele rattaga ja seetõttu peab rattaparkla olema korralikult <i>kommunikeeritud</i> ja korraldatud	Inimesed soovivad tulla suursündmustele rattaga ning seetõttu peab rattaparkla olema <i>hästi leitav</i> ja korraldatud <i>~ peavad rattaparklasse juhatama korralikud viidad</i> ja parkimine peab olema hästi korraldatud
Kuidas <i>kommunikeerida</i> majanduslangust firma sees	Kuidas <i>rääkida</i> firmas majanduslangusest?
Küsimus on selles, kuidas ettevõtte sees palgateemat <i>kommunikeeritakse</i>	Küsimus on selles, kuidas ettevõttes palgateemat <i>käsitletakse ~ palgateemasse suhtutakse</i>
Umbes aastakese turul tegutsenud lennupiletite internetipood <i>kommunikeeris</i> jõuliselt ja nutikalt oma suurimat eelist - soodsat hinda	Umbes aastakese turul tegutsenud lennupiletite internetipood <i>reklaamis ~ tutvustas ~ näitas</i> jõuliselt ja nutikalt oma suurimat eelist - soodsat hinda
Seega on vaja iga kliendi puhul eraldi välja selgitada, mis on meie toote tõeline väärtus just selle kliendi jaoks ja seda talle <i>kommunikeerida</i>	Seega on vaja iga kliendi puhul eraldi välja selgitada, mis on meie toote tõeline väärtus just tema jaoks, ja seda talle <i>pakkuda ~ näidata</i>

Ehkki meie vahel kõrguv keelebarjäär meil <i>kommunikeeruda</i> ei lasknud, ei olnud mul sõidu ajal igav	Ehkki meie vahel kõrguv keelebarjäär meil <i>suhelda</i> ~ <i>lävida</i> ei lasknud, ei olnud mul sõidu ajal igav
Oma loomingus pidevalt uusi tähendusi ja kontekstierisusi otsiv mees <i>kommunikeerus</i> publikuga, olles ise justkui mõnes teises ajas ja ruumis	Oma loomingus pidevalt uusi tähendusi ja kontekstierisusi otsiv mees <i>otsis ühendust</i> ~ <i>kontakti</i> ~ <i>suhtles</i> publikuga, olles ise justkui mõnes teises ajas ja ruumis
Tervis on eelkõige organismi kõigi osade omavaheline ladus <i>kommunikeerumine</i> rakutasandil	Tervis on eelkõige organismi kõigi osade omavaheline ladus <i>koostöö</i> ~ <i>koostoimimine</i> ~ <i>lävimine</i> rakutasandil
Mõtles, et kuidas saaksid Sina oma kliente üllatada ja teenuste <i>kommunikeerumist</i> muuta	Mõtles, et kuidas saaksid Sina oma kliente üllatada ja teenuste <i>pakkumist</i> ~ <i>näitamist</i> ~ <i>reklaamimist</i> ~ <i>tutvustamist</i> muuta

Eepiline (ingl epic)

Lüürika ja draamatika kõrval on eepika on üks kirjandusliikidest, mida iseloomustab rahulikkus ja jutustav stiil. Sellest tuletatud omadussõna *eepiline* kohta on ÕSis kirjutatud: „KIRJ jutustav; üllas-rahulik, kiretu; *ei soovita tähenduses*: tohutu, võimas, enneolematu”⁷. Ametniku soovitus-sõnastikus on seesama mittesoovitav sisumuutus sedastatud lausega „Tähenduse põhjendamatu laienemine inglise keele mõjul”⁸. Soovituse taga on tõenäoliselt senise ja uue tähenduse kohatine vastandlikkus – kirjandusliiki iseloomustab emotsioonitus, uus sisu annab aga sõnale, vastupidi, suure tundevärvingu. Eriti suur mitmemõttelisus tekib siis, kui sõna *eepiline* kasutatakse mõne teose kirjeldamisel. Kas järgmistes lausetes on jutt kirjandusliigist või *tohutust, võimsast, enneolematust*?

Tahaksime teiega jagada Eepilise fantaasiafilmi SUCKER PUNCH võimast TV klippi.

⁷ Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2013. Toim Maire Raadik, koost Tiiu Erelt, Tiina Leemets, Sirje Mäearu, Maire Raadik, <http://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=eepiline&F=M>.

⁸ Ametniku soovitus-sõnastik 2014. Koost ja toim Tiina Paet, Tuuli Rehema, Argo Mund, <http://www.eki.ee/dict/ametnik/index.cgi?Q=eepiline&F=M&C06=et>.

Peter Jacksoni eepilise «Käabiku» triloogia teine film purustas avanädalavahetusel kassarekordeid.

Pidurdamatult eepiline «Noa laev» upub eriefektide pöörasusse ja lahingustseenide marusse, kuid see ei ole päriselt lõogastav popkornifilm.

Kuna sõna pole lõplikku sisu veel omandanud, vaid on kasutusel kõikides inglise keeles leiduvates väljendusviisides, siis näib, et ka kirjutajatele endile pole alati päris arusaadav, mida nad *eepilist* kasutades täpselt on mõelnud. Seetõttu on sõnal juba nii palju varjundeid, et soovitatav oleks mõttelt selgemate omasõnade poole tagasi pöörduda. All tabelis on vaid oletatud, mida autor võis mõelda.

MOODNE	SELGE
Korvpalli EM-il võis eile õhtul näha tõeliselt <i>eepilist</i> etendust, kus Prantsusmaa alistas poolfinaalis Hispaania 75:72	Korvpalli EM-il võis eile õhtul näha tõeliselt võimsat ~ vägevat ~ suurejoonelist etendust, kus Prantsusmaa alistas poolfinaalis Hispaania 75 : 72
Seletame lahti: kuidas valmis Van Damme <i>eepiline</i> Volvo reklaam	Seletame lahti: kuidas valmis Van Damme hullumeelne ~ pöörane ~ laineid lööv ~ meeletu , peadpööriv ~ hiilgav Volvo reklaam?
HTC Desire 816 <i>eepiline</i> võitlus parima koha pärast keskklassis	HTC Desire 816 kangelaslik ~ sangarlik ~ vägilaslik võitlus parima koha pärast keskklassis
Piltuudis: Betty White sai 90. sünnipäevaks <i>eepilise</i> tordi	Piltuudis: Betty White sai 90. sünnipäevaks hiiglasuure ~ tohutu suure ~ hiiglasliku tordi
Üleilmne uudistekanal CNN näitas <i>eepilisi</i> kaadreid, kuidas Jõeveer rusikasse surutud käega viibates rusude vahelt minema kõndis	Üleilmne uudistekanal CNN näitas vägevaid ~ muljetavaldavaid ~ erakordseid ~ kordumatuid ~ haruldasi ~ ainulaadseid kaadreid, kuidas Jõeveer rusikasse surutud käega viibates rusude vahelt minema kõndis
Mihkel Raud on valmis ka selleks, et ta kukub poliitikas " <i>eepiliselt</i> läbi"	Mihkel Raud on valmis ka selleks, et ta kukub poliitikas haledalt ~ armetult ~ täielikult läbi

Regulatsioon (ingl regulation)

See sõna tähistab protsessi ja on *reguleerimise, korraldamise, korrastamise, täpsustamise, sätestamise, juhtimise* või muu tegevuse sünonüüm. Inglise keele mõjul on selle tähendus ebasoovitavalt laienenud⁹ ja saanud üsna sageli ka tarbetu mitmuse vormi. Peamiselt on *regulatsioon* kasutusel juriidilises kontekstis: kitsamas mõttes määruse, normi, eeskirja või korralduse asemel ja laiemas mõttes õigusaktide, õigusnormide, õigusloome või lausa õigusvälja tähenduses. Niisugune varjundirohkus ei sobi meie täpsesse õiguskeelde kuigi hästi. Allolevas näites on juttu direktiivist ja määrusest, kuid inglise keele mõjul on viimast vaheldatud ebakorrektselt *regulatsiooniga*. Lugeja, kes ei pruugi teada, et Euroopa Liidus võetakse koos direktiiviga vastu ka määrus, satub segadusse ega saa lõpuks enam arugi, mitmest õigusaktist on artiklis juttu:

*Euroopa Komisjon esitas andmekaitse reformipaketi eelnõu 2012. aasta jaanuaris, mis koosneb kahest õigusaktist, andmekaitse direktiivist ja **regulatsioonist**. Direktiiv reguleerib andmekaitse küsimusi ennekõike politsei ja kohtuvõimu koostöö vallas. **Määrus** sätestab andmekaitse üldise raamistiku, sealhulgas ka eraelus, näiteks sotsiaalmeedias ja e-poodides, et tagada viimaste turvalisus ning suurendada seeläbi Euroopa majanduskasvu.*

*Euroopa Parlamendis hääletati antud raportite poolt käesoleva aasta aprillis, kus andmekaitse direktiivi poolt hääletas 371 saadikut ning vastu oli 276. **Regulatsioon** leidis aga seevastu 621 saadiku toetuse ning vastu oli kõigest 10 (poolpaks kiri lisatud).¹⁰*

Täpsema sõna leidmine aitab selgemalt aru saada, mis on mis. Alltoodud näidetes tuleb paranduste järele panna vaikimisi küsimärk, sest enamjaolt on raske taibata, millise sisunüansiga on tegu. Sageli on *regulatsioon* sattunud lepingutessegi, nagu kolmandas näitelause. Teadlik müüjakandidaat oskab muidugi enne lepingu sõlmimist üle küsida, mida ta siis täpselt peab läbi lugema ja järgima.

⁹ Ametniku soovitussonastik 2014. Koost ja toim Tiina Paet, Tuuli Rehemaa, Argo Mund, <http://www.eki.ee/dict/ametnik/index.cgi?Q=regulatsioon>.

¹⁰ Postimees 2014. Marju Lauristin kinnitati andmekaitse direktiivi raportööriks. 23. juuli, <http://www.postimees.ee/2865621/marju-lauristin-kinnitati-andmekaitse-direktiivi-raportooriks>.

MOODNE	SELGE
Eesti tarbimisläenusektor vajab läbimõeldud <i>regulatsioone</i>	Eesti tarbimisläenusektor vajab läbimõeldud <i>õigusakte ~ õigusnorme</i>
10. juulil jõustus uus sadamaseadus (SadS), mis toob olulisi muudatusi sadamate rajamise ja kasutamisega seotud regulatsiooni	10. juulil jõustus uus sadamaseadus (SadS), mis toob olulisi muudatusi sadamate rajamise ja kasutamise <i>õigusnormidesse ~ õigusvälja ~ nõuetesse ~ sadamate rajamise ja kasutamisse</i>
Müüja on tutvunud isikuandmete puutumatuslega seonduvate <i>regulatsioonidega</i> , on nendest teadlik ning kohustub neid järgima	Müüja on tutvunud isikuandmete puutumatus käsitlevate <i>õigusaktidega ~ seadustega ~ nõuetega</i> , on nendest teadlik ning kohustub neid järgima
Hiljem täiendas pank <i>regulatsioone</i> , keelates ka rahavahetajatel Bitcoinide vastu kohalikku raha vahetada	Hiljem täiendas pank <i>nõudeid ~ tingimusi</i> , keelates ka rahavahetajatel Bitcoinide vastu kohalikku raha vahetada
Osakonnajuhataja võtab oma volituste piires vastu otsuseid ning annab välja volikirju ja muid regulatsioone	Osakonnajuhataja võtab oma volituste piires vastu otsuseid ning annab välja volikirju ja <i>eeskirju ~ korraldusi ~ juhiseid</i>

Raport (ingl report)

Nagu kõigil selles artiklis käsitletud sõnadel, on ka *raportil* pikaajaline tähendus, mis on hakanud tarbetult avarduma. ÕSi järgi on see ametlik ettekanne või teadaanne¹¹, mis viitab sellele, et see on sageli suuline ja kui ongi kirjalik, siis pigem lühemat laadi. Nüüd mõeldakse selle all iga pikkusega aruandeid.

*Avalikustati ulatuslik rasedate naiste ja vastsündinute tervist käsitlev **raport**.*

*1990. aastal ilmunud esimene ÜRO inimarengu **raport** oli teedrajav.*

*Maksu- ja Tolliameti kliendirahulolu uuringu **raport**.*

Nendes lausetes on tegu pikema järeltava tekstiga, mida on tähistatud üldiselt pigem sõnaga *aruanne*.

¹¹ Eesti õigekeelssussõnaraamat ÕS 2013. Toim Maire Raadik, koost Tiiu Erelt, Tiina Leemets, Sirje Mäearu, Maire Raadik, <http://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=raport&F=M>.

Lisaks vahetab *raport* üha enam välja muidki sõnu, mida on tavatsetud kasutada uuringute või andmekogumise järel koostatavate tekstide kohta.

MOODNE	SELGE
Pärast uuringu lõpetamist koostati põhilandmeid koondav <i>lühiraport</i>	Pärast uuringu lõpetamist koostati põhilandmeid koondav <i>lühiülevaade</i> ~ <i>lühikokkuvõte</i>
Osa <i>raportist</i> tuleb esitada kommenteerimiseks ka asjaomasele auditeeritavale üksusele	Osa <i>aruandest</i> ~ <i>järeldusotsusest</i> tuleb esitada kommenteerimiseks ka asjaomasele auditeeritavale üksusele
Tööde lõpetamisel vormistab ehitusplatsi ülem üleandmise ja vastuvõtmise <i>raporti</i>	Tööde lõpetamisel vormistab ehitusplatsi ülem üleandmise ja vastuvõtmise <i>akti</i>

Moesõnu on veelgi. Varasema *tegevuskava* asemel on kasutusele võetud toortõlge *teekaart* (ingl *roadmap*); *päevakorda* asendab *agenda*; teadmisi, kogemusi, asjatundlikkust, pädevust, oskusi, võimeid või nende kogumit väljendab nüüd *ekspertiis* (ingl *expertise*), mille all siiani on mõeldud mingite asjaolude uurimist ekspertide poolt¹². Digiajastuga kaasneb ka palju tehnilist laadi sõnavara. Vanasti öeldi, et töö tugines või toetus andmetele, põhines või rajanes andmetel või et andmed olid töö alus, aga nüüd on andmed töö *sisendiks* (ingl *input*). Inimesi ei kaasata enam programmidesse, vaid *lülitatakse* (ingl *switch*) sinna, ettevõtmisi ei *algatata* enam, vaid *käivitatakse* (ingl *launch*). Harva saab lugeda väljendeid *pikemaajaline*, *pikema aja jooksul*, *pikemas plaanis*, *tulevikus*, *kaugemale vaadates*, *edaspidi*, *alles hiljem*, *tüki aja pärast*, *aastate järel*, *pikapeale*, *ajapikku*; selle asemel tehakse kõike peamiselt *pikemas perspektiivis* (sama lugu on *lühikese perspektiiviga*). Asjade vahel ei ole enam koosmõju, ühistoime, vastastikmõju, vaid *sünergia*.

Kunagi jooksis televiisoris puhastusvahendi reklaam, milles üks kena daam ütles põhjanevad sõnad: „Kui üks asi kõlbab kõigeaks, siis ei kõlba ta millekski.” Sama on moesõnaga – kui see tähendab juba kõike, siis ei tähenda ta tegelikult midagi. Sellistest sõnadest koosnev tekst ei ole enam selge ega hästimõistetav.

¹² Eesti õigekeelssussõnaraamat ÕS 2013. Toim Maire Raadik, koost Tiiu Erelt, Tiina Leemets, Sirje Mäearu, Maire Raadik, <http://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=ekspertiis&F=M>.